

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM
HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

PHAN THÙY DƯƠNG

**QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH CỦA CÁC DOANH
NGHIỆP XÂY DỰNG VIỆT NAM TRÊN ĐỊA BÀN
THÀNH PHỐ HÀ NỘI**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI – 2020

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO NGÂN HÀNG NHÀ NƯỚC VIỆT NAM
HỌC VIỆN NGÂN HÀNG

PHAN THÙY DƯƠNG

**QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH CỦA CÁC DOANH
NGHIỆP XÂY DỰNG VIỆT NAM TRÊN ĐỊA BÀN
THÀNH PHỐ HÀ NỘI**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Chuyên ngành: Tài chính - Ngân hàng

Mã ngành: 9340201

Người hướng dẫn khoa học:

Hướng dẫn 1: PGS.TS. NGUYỄN THỊ HÀ

Hướng dẫn 2: TS. ĐỖ THỊ VÂN TRANG

HÀ NỘI – 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan bản luận án là công trình nghiên cứu khoa học độc lập của riêng tôi. Các số liệu, tài liệu nêu trong luận án có nguồn gốc rõ ràng và được trích dẫn đúng quy định. Các kết quả nghiên cứu trong luận án do tôi tự tìm hiểu, phân tích một cách trung thực, khách quan và phù hợp với thực tiễn. Các kết quả này chưa từng được công bố trong bất kỳ nghiên cứu của tác giả nào khác.

Hà Nội, ngày 07 tháng 02 năm 2020

TÁC GIẢ

Phan Thùy Dương

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU, SƠ ĐỒ	vi
MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1: LÝ LUẬN CHUNG VỀ QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH TRONG DOANH NGHIỆP	14
1.1. RỦI RO TÀI CHÍNH TRONG DOANH NGHIỆP	14
1.1.1. Khái niệm rủi ro tài chính	14
1.1.2. Các loại rủi ro tài chính chủ yếu	20
1.1.3. Tác động của rủi ro tài chính đối với doanh nghiệp	22
1.2. QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH TRONG DOANH NGHIỆP	26
1.2.1. Khái niệm và sự cần thiết quản trị rủi ro tài chính trong doanh	26
1.2.2. Nội dung quản trị rủi ro tài chính	30
1.3. CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH CỦA DOANH NGHIỆP.....	52
1.3.1. Các nhân tố chủ quan	52
1.3.2. Các nhân tố khách quan	59
1.4. KINH NGHIỆM QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH CỦA CÁC DOANH NGHIỆP TRÊN THẾ GIỚI VÀ BÀI HỌC RÚT RA CHO DOANH NGHIỆP XÂY DỰNG VIỆT NAM.....	63
1.4.1. Kinh nghiệm quản trị rủi ro tài chính của các doanh nghiệp trên thế giới	63
1.4.2. Bài học kinh nghiệm đối với các doanh nghiệp xây dựng ở Việt Nam	68
TÓM TẮT CHƯƠNG 1	70
CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH CỦA CÁC DOANH NGHIỆP XÂY DỰNG VIỆT NAM TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI.....	71
2.1. TỔNG QUAN VỀ CÁC DOANH NGHIỆP XÂY DỰNG VIỆT NAM TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI	71

2.1.1. Tổng quan về các doanh nghiệp xây dựng Việt Nam trên địa bàn thành phố Hà Nội.....	71
2.1.2. Đặc điểm kinh tế xã hội của TP Hà Nội ảnh hưởng đến quản trị rủi ro tài chính của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội.....	73
2.1.3. Khái quát tình hình tài chính.....	76
2.2. THỰC TRẠNG QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH CỦA CÁC DNXD TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI	99
2.2.1. Thực trạng nhận diện rủi ro tài chính.....	99
2.2.2. Thực trạng đo lường rủi ro tài chính	109
2.2.3. Thực trạng kiểm soát rủi ro tài chính	115
2.2.4. Thực trạng tài trợ rủi ro tài chính.....	122
2.3. MÔ HÌNH ĐÁNH GIÁ TÁC ĐỘNG CỦA RỦI RO TÀI CHÍNH TỚI KHẢ NĂNG SINH LỜI CỦA CÁC DNXD VIỆT NAM TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI.....	125
2.3.1. Phương pháp nghiên cứu.....	125
2.3.2. Các biến trong mô hình	126
2.3.3. Các giả thuyết và mô hình nghiên cứu	129
2.3.4. Kết quả nghiên cứu.....	129
2.4. ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH CỦA CÁC DOANH NGHIỆP XÂY DỰNG TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI.....	137
2.4.1. Những kết quả đạt được trong quản trị rủi ro tài chính của các doanh nghiệp xây dựng trên địa bàn TP Hà Nội.....	137
2.4.2. Những hạn chế và nguyên nhân của hạn chế trong quản trị rủi ro tài chính các doanh nghiệp xây dựng trên địa bàn thành phố Hà Nội	139
TÓM TẮT CHƯƠNG 2.....	143
CHƯƠNG 3: GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH CỦA CÁC DOANH NGHIỆP XÂY DỰNG VIỆT NAM TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI.....	144
3.1. ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NGÀNH XÂY DỰNG VIỆT NAM TRONG	

NHỮNG NĂM TỚI	144
3.1.1. Bối cảnh kinh tế vĩ mô và một vài dự báo giai đoạn 2020-2025	144
3.1.2. Định hướng phát triển ngành xây dựng Việt Nam	150
3.1.3. Quan điểm cần quán triệt trong việc đề xuất các giải pháp tăng cường quản trị rủi ro tài chính các DN XD Việt Nam trên địa bàn thành phố Hà Nội.....	152
3.2. GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG QUẢN TRỊ RỦI RO TÀI CHÍNH CÁC DOANH NGHIỆP XÂY DỰNG VIỆT NAM TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI.....	153
3.2.1. Hoàn thiện nhận diện rủi ro tài chính.....	153
3.2.2. Hoàn thiện đo lường rủi ro tài chính	156
3.2.3. Hoàn thiện kiểm soát rủi ro tài chính	161
3.2.4. Giải pháp về tài trợ rủi ro tài chính.....	166
3.2.5. Giải pháp nâng cao năng lực quản trị rủi ro tài chính	167
3.3. KIẾN NGHỊ	175
3.3.1. Đối với Nhà nước.....	175
3.3.2. Đối với ngân hàng.....	177
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC CỦA TÁC GIẢ ĐÃ CÔNG BỐ.....	187
PHỤ LỤC.....	187

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

TỪ VIẾT TẮT	DIỄN GIẢI
DN	Doanh nghiệp
RRTC	Rủi ro tài chính
QT RRTC	Quản trị rủi ro tài chính
DNXD	Doanh nghiệp xây dựng
TP	Thành phố
DFL	Mức độ tác động của đòn bẩy tài chính
EBIT	Lợi nhuận trước lãi vay và thuế
NWC	Nguồn vốn lưu động thường xuyên
ROA	Tỷ suất lợi nhuận tổng tài sản
ROE	Tỷ suất lợi nhuận vốn chủ sở hữu
I	Chi phí lãi vay
LNST	Lợi nhuận sau thuế
DTT	Doanh thu thuần
NN	Nhà nước
SHNN	Sở hữu nhà nước
TSNH	Tài sản ngắn hạn
TSDH	Tài sản dài hạn
TTS	Tổng tài sản
BQ	Bình quân
KNTT	Khả năng thanh toán
VKD	Vốn kinh doanh
KSNB	Kiểm soát nội bộ
TTCK	Thị trường chứng khoán
TCTD	Tổ chức tín dụng
CTCP	Công ty cổ phần

DANH MỤC CÁC BẢNG, BIỂU, SƠ ĐỒ

Bảng 2.1: Kết quả kinh doanh của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội.....	77
Bảng 2.2: DTT của các nhóm DN phân theo quy mô VKD.....	78
Bảng 2.3: EBIT của các nhóm DN phân theo quy mô VKD.....	79
Bảng 2.4: LNST của các nhóm DN phân theo quy mô VKD	81
Bảng 2.5: DTT của các nhóm DN phân theo tỷ lệ SHNN	82
Bảng 2.6: EBIT của các nhóm DN phân theo tỷ lệ SHNN.....	83
Bảng 2.7: LNST của các nhóm DN phân theo tỷ lệ SHNN.....	84
Bảng 2.8: Tài sản của các DNXD trên địa bàn thành phố Hà Nội.....	86
Bảng 2.9: Tài sản của các DNXD phân theo quy mô VKD	86
Bảng 2.10: Tài sản của các DNXD phân theo tỷ lệ sở hữu Nhà nước.....	88
Bảng 2.11: Hệ số nợ và tỷ trọng nợ ngắn hạn trong tổng số nợ phải trả của DNXD trên địa bàn thành phố Hà Nội	89
Bảng 2.12: Hệ số nợ và tỷ trọng nợ ngắn hạn trong tổng số nợ phải trả của DNXD phân theo quy mô VKD	90
Bảng 2.13: Hệ số nợ và tỷ trọng nợ ngắn hạn trong tổng số nợ phải trả của DNXD phân theo tỷ lệ sở hữu NN	91
Bảng 2.14: Chỉ tiêu về khả năng thanh toán của các nhóm DNXD phân theo quy mô VKD.....	92
Bảng 2.15: Chỉ tiêu về khả năng thanh toán của các nhóm DNXD phân theo tỷ lệ sở hữu Nhà nước	94
Bảng 2.16: Vòng quay VKD của nhóm DN phân theo quy mô VKD	95
Bảng 2.17: Vòng quay VKD của nhóm DN phân theo tỷ lệ SHNN	96
Bảng 2.18: ROA, ROE của nhóm DN phân theo quy mô VKD.....	97
Bảng 2.19: ROA, ROE của nhóm DN phân theo tỷ lệ SHNN	98
Bảng 2.20: Kết quả khảo sát phương pháp nhận diện RRTC của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội	99
Bảng 2.21: Kết quả khảo sát nhận diện rủi ro tín dụng thương mại của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội.....	101

Bảng 2.22: Kết quả khảo sát nhận diện rủi ro đòn bẩy tài chính của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội	103
Bảng 2.23: Thống kê các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội trong mẫu chọn có hoạt động giao dịch ngoại tệ.....	104
Bảng 2.24: Kết quả khảo sát nhận diện rủi ro thanh khoản của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội	106
Bảng 2.25: Kết quả khảo sát đo lường rủi ro tài chính thông qua chỉ tiêu tài chính của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội.....	110
Bảng 2.26: Kết quả khảo sát đo lường rủi ro tài chính thông qua phương pháp định lượng của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội	112
Bảng 2.27: Kết quả khảo sát biện pháp kiểm soát rủi ro tín dụng thương mại của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội.....	115
Bảng 2.28: Kết quả khảo sát biện pháp kiểm soát rủi ro lãi suất và rủi ro đòn bẩy tài chính của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội	118
Bảng 2.29: Kết quả khảo sát biện pháp kiểm soát rủi ro biến động giá của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội	120
Bảng 2.30: Kết quả khảo sát biện pháp phòng ngừa, kiểm soát rủi ro tài chính của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội.....	120
Bảng 2.31: Tài trợ rủi ro tài chính của các DNXD VN trên địa bàn thành phố Hà Nội.	122
Bảng 2.32: Trích lập dự phòng của các DNXD VN trên địa bàn thành phố Hà Nội.....	123
Bảng 2.33: Các biến, ký hiệu và công thức tính.....	128
Bảng 2.34: Thống kê mô tả các biến trong mô hình nghiên cứu.....	130
Bảng 2.35: Ma trận hệ số tương quan cặp giữa các biến độc lập được sử dụng trong mô hình hồi quy	130
Bảng 2.36: Kết quả kiểm định mô hình hồi quy tuyến tính FEM	131
Bảng 2.37: Kết quả phân tích mô hình hồi quy tuyến tính FEM.....	132
Bảng 2.38: Kết quả kiểm định mô hình hồi quy tuyến tính REM.....	133
Bảng 2.40: Kết quả kiểm định loại biến ACP, DFL	135

Bảng 2.41: Kết quả khảo sát đánh giá công tác quản trị rủi ro tài chính của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội	138
Bảng 3.1: Xác suất xảy ra rủi ro.....	154
Bảng 3.2: So sánh các phương pháp tính Var	156
Bảng 3.3: Tổng hợp đánh giá nguy cơ phá sản của các DN XD trên địa bàn thành phố Hà Nội trong mẫu chọn.....	160
Bảng 3.4: Các tình huống phòng ngừa của HĐ kỳ hạn, HĐ tương lai	164
Biểu đồ 2.1: Kết quả kinh doanh của các DNXD trên địa bàn TP Hà Nội	77
Biểu đồ 2.2: DTT của các nhóm DN phân theo quy mô VKD	79
Biểu đồ 2.3: EBIT của các nhóm DN phân theo quy mô VKD	80
Biểu đồ 2.4: LNST của các nhóm DN phân theo quy mô VKD	81
Biểu đồ 2.5: DTT của các nhóm DN phân theo tỷ lệ SHNN.....	82
Biểu đồ 2.6: EBIT của các nhóm DN phân theo tỷ lệ SHNN	83
Biểu đồ 2.7: LNST của các nhóm DN phân theo tỷ lệ SHNN	85
Biểu đồ 2.8: Tài sản của các DNXD phân theo quy mô VKD	87
Biểu đồ 2.9: Tài sản của các DNXD phân theo tỷ lệ sở hữu nhà nước.....	88
Biểu đồ 2.10: Vòng quay VKD của nhóm DN phân theo quy mô VKD	95
Biểu đồ 2.11: Vòng quay VKD của nhóm DN phân theo tỷ lệ SHNN	96
Biểu đồ 2.12: Cơ cấu các khoản phải thu.....	100
Biểu đồ 2.13: Chênh lệch tỷ giá hối đoái của các DNXD trong mẫu	105
Biểu đồ 3.1: GDP và CPI của Việt Nam giai đoạn 2012-2018	144
Biểu đồ 3.3: Tốc độ tăng trưởng một số quốc gia khu vực Đông Nam Á.....	148
Biểu đồ 3.4: Chiến lược kiểm soát rủi ro tài chính.....	163
Hình 3.1. Mô hình quản trị rủi ro “ 3 tuyến phòng thủ”	170
Sơ đồ 1.1. Ma trận phân loại rủi ro tài chính	40
Sơ đồ 2.1: Chuỗi giá trị ngành xây dựng	119
Hình 3.1. Mô hình quản trị rủi ro “ 3 tuyến phòng thủ”	169